

Αποχαιρετιστήριος λόγος στον πατέρα μου

ΣΗΜΕΡΑ αποχαιρετούμε, προπέμψουμε, για τον άλλο τόπο, τον τόπο της παραμυθίας και της γαλήνης και της χαράς, τον πατέρα μας. Γιατί στον τόπο της χαράς και της γαλήνης είναι πια ο πατέρας μας. Στον τόπο του φωτός.

Στο πρόσωπό του ήταν η καλοσύνη και η αγάπη και η στοργή. Το ατέλειωτο χαμόγελο. Γιατί ένα χαμόγελο ήταν πάντα ο πατέρας μας, που έφυγε. Έτσι, απλά, διακριτικά, όπως τα πετεινά του ουρανού. Χριστιανικά. Ανεπαίσχυντα και ειρηνικά. Και πήγε στην αγαλιά του Κυρίου μας.

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΟΡΦΑΝΙΔΗ*

Προπέμψουμε σήμερα τον πατέρα μας, που μας έμαθε να αγαπούμε τον κόσμο. Που μας αποκάλυψε, με το παράδειμά του, το μοναδικό ήθος του, την πραότητα και την τρυφερότητα και την ανεξικακία. Την καρτερία και την υπομονή. Αυτό τον πατέρα αποχαιρετούμε σήμερα.

Σκέφτομαι, πόσο γρήγορα πέρασαν τα χρόνια. Γυρίζουμε, έτσι, σήμερα στην αυλή μας, γυρίζουμε πίσω στις μνήμες μας, με ένα αίσθημα πικρίας και θλίψης και νοσταλγίας και αποχαιρετούμε τον πατέρα μας. Τον Γιάννη Ορφανίδη. Τον μάστρε-Γιαννή. Τον αποχαιρετούμε και τον προπέμψουμε. Έναν πατέρα που ήταν πάντα για μας τρυφερή αγαλιά. Και μια παρηγοριά στα δύσκολα του κόσμου τούτου.

Στο πρόσωπό του αποχαιρετούμε και την αγιασμένη Κυθρέα. Τον τόπο μας που αποσύρεται, καθώς αποσύρονται ένας-ένας οι άνθρωποι που την κατοίκησαν και την έζησαν. Έτσι, μαζί τους, νιώθουμε να φεύγει ένα ακόμα κομμάτι της μνήμης και της ζωής μας. «Σε πέτρινο καράβι ταξιδεύει τώρα ο πατέρας.

Παίρνει τους δρόμους τ' ουρανού, τους δρόμους του πελάγου φτάνει μπροστά στην πόρτα μας, στη μέση του σπιτιού μας ψάχνει στην σκέπη του σπιτιού αράζει, τρεχαντήρι.

Άφαντο πια το σπίτι μας, άφαντη κι η αυλή μας

άφανα και τα δέντρα μας κι η λεμονιά και τ' άσπρα.

Έτσι λοιπόν αρμενίζει το σπίτι μας σε πέτρινο καράβι

παίρνει τους δρόμους τ' ουρανού και χάνεται

μαζί με τον πατέρα, μαζί τα πουλιά τα πετρωμένα περισσότερα

μας με τις αυλές μας και τα δέντρα μας».

Λύπη και πένθος και χαρά, χαρμολύπη, λοιπόν, σήμερα, καθώς κατευδύνουμε και αποχαιρετούμε τον πατέρα μας, έτσι, όπως μας δίδαξαν οι Πατέρες της Εκκλησίας μας. Γιατί σ' αυτό τον κόσμο τελούμε πάντοτε ξένοι και παρεπίδημοι, προσδοκώμενοι τον άλλον τόπο. Όπως μας υπέδειξε ο απόστολος Παύλος: «ου γαρ έχομεν ωδε μένουσαν πόλιν, αλλά την μέλλουσαν επιζητούμε».

Δεν ξέρω, πατέρα, τι άλλο να σου πω, καθώς όλα όσα θέλουμε να σου πούμε, μας ξεφεύγουν. Μόνο πόσο σε ευχαριστούμε γι' αυτό που υπήρξες για μας. Μέχρι το τέλος του βίου σου.

Καλό δρόμο να έχεις, αγαπημένε μας πατέρα.

* Μέλος της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, τώως Διευθυντής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Η ιστορία των Αρμενίων στην Κύπρο

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ - ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΤΖΗΛΥΡΑ*

Με την αγορά της Κύπρου από το Βασίλειο της Ιερουσαλήμ Γκυ ντε Λουζιάν, εγκαταστάθηκαν εδώ χιλιάδες Αρμένιοι και άλλοι ευγενείς, ιππότες και πολεμιστές, στους οποίους παραχωρήθηκαν απλόχερα γαίες, φέουδα και προνόμια. Η εγγύτητα της Κύπρου με το Βασίλειο της Κιλικίας, οι εμπορικές σχέσεις και μια σειρά βασιλικών και αριστοκρατικών γάμων, δημιούργησε αλληλένδετες σχέσεις μεταξύ των δύο βασιλείων.

Η πτώση της Ιερουσαλήμ (1267) και η κατάκτηση της Άκρας (1291) κατέστησαν την Κύπρο το ανατολικότερο προπύργιο του Χριστιανισμού, με αποτέλεσμα την εγκατάσταση περισσότερων Αρμενίων, ιδιαίτερα στη Λευκωσία και την Αμμόχωστο, όπου είχε ιδρυθεί και δεύτερη Αρμενική Επισκοπή. Η Αρμενική παροικία της Αμμοχώστου ήταν συγκεντρωμένη γύρω από τη συριακή συνοικία και είχε τρεις εκκλησίες, από τις οποίες σήμερα σώζεται μόνο η Παναγία του Καντσώβρ (1346). Αρμενικές εκκλησίες υπήρχαν και στο Σπαθαρικό, τον Κορνόκηπο και το Πλατάκι. Το Μοναστήρι του Αγίου Μακαρίου στη Χαλεύκα, γνωστό και ως Αρμενομναστήριο, πέρασε στα χέρια των Αρμενίων πριν από το 1425 και, μέχρι και την κατάληψή του το 1974, αποτελούσε το καράβι της κοινότητας.

Ο μεγαλύτερος αριθμός Αρμενίων βρισκόταν στη Λευκωσία, όπου υπήρχαν τρεις με τέσσερις

αρμενικές εκκλησίες. Η εκκλησία της Παναγίας της Τύρου (1308) αποτελούσε το κέντρο της αρμενοκυπριακής κοινότητας μέχρι και την κατάληψή της κατά την τουρκοκυπριακή ανταρσία του 1963-1964. Η εκκλησία αυτή αρχικά ήταν βενεδικτινό μοναστήρι στο οποίο υπηρετούσαν και Αρμενοκαθολικές μοναχές, και κάποια στιγμή πριν από το 1504 πέρασε στα χέρια των Αρμενορθόδοξων.

Όταν οι Σαρακηνό επιτέθηκαν στη Μικρή Αρμενία τον Απρίλιο του 1322, περίπου 30.000 Αρμένιοι πρόσφυγες βρήκαν καταφύγιο στην Κύπρο, προθωρούμενοι από πλοία του Βασιλιά της Κύπρου Ερρίκου Β'. Νέο κύμα Αρμενίων κατέφθασε το 1335 και το 1346 για να γλιτώσουν από τις επιθέσεις των Μαμελούκων, ενώ με εντολή του Βασιλιά της Κύπρου Πέτρου Β' αρκετοί Αρμένιοι μισθοφόροι επιστρατεύθηκαν το 1373 για να αντιμετωπίσουν τους Γενουάτες επιδρομείς. Αρμένιοι πολέμησαν κατά των Σαρακηνών στο χωριό Στύλλοι (1425) και κατά των Μαμελούκων στην περίφημη Μάχη της Χοιροκοιτίας (1426).

Λόγω της συνεχούς παρακμής της Μικρής Αρμενίας, ο Βασιλιάς Λέων Ε' κατέφυγε στην Κύπρο το 1375 και στη συνέχεια στο Παρίσι, όπου και πέθανε το 1393. Ο τίτλος και τα προνόμια του μεταφέρθηκαν το 1396 στον εξάδελφό του, Ιάκωβο Α' Λουζιάνο. Το 1403, περίπου 30.000 Αρμένιοι κατέφυγαν στην Κύπρο, ενώ το 1421 ολόκληρος ο πληθυσμός της περιοχής Σεχούν μεταφέρθηκε εδώ. Το 1441 οι Αρχές της Αμμοχώστου ενθάρρυναν Αρμένιους από την Κιλικία να εγκατασταθούν εκεί.

Οι χρονογράφοι Λεόντιος Μαχαίρας (1369-

1458), Γεώργιος Βουστράνιος (1430-1501) και Φλώριος Βουστάνιος (1500-1570) μάς πληροφορούν ότι η Αρμενική συνοικία της Λευκωσίας βρισκόταν κοντά στην πύλη του Αγίου Δομήνικου (γνωστή και ως Πύλη των Αρμενίων), ονομαζόταν Αρμενία ή Αρμενογειτονία, και γειτνίαζε με το β' παλάτι των Λουζιάνων (Ρογιάτικο). Επιπλέον, η Αρμενική ήταν μια από τις 11 επίσημες γλώσσες του Βασιλείου της Κύπρου, και μία από τις 5 επίσημες γλώσσες κατά την Ενετοκρατία.

Οι Αρμένιοι συγκαταλέγονταν ανάμεσα στις εφτά σημαντικότερες θρησκευτικές ομάδες της Κύπρου, έχοντας στην κατοχή τους αποθήκες και καταστήματα στα λιμάνια Αμμοχώστου, Λεμεσού και Πάφου, ελέγχοντας έτσι μεγάλο τμήμα του εμπορίου. Αρκετοί Αρμένιοι έγιναν μισθοφόροι και ευγενείς του λαοταπίου, ενώ ένα απίκρι (κίτημα) με αμπελώνες στον Άγιο Δομέτιο ανήκε σε Αρμένιο μέχρι το 1473.

Το 15ο αιώνα οι εμπορικές συναλλαγές με τις γειτονικές χώρες εννοούνταν ιδιαίτερα, και πολλοί Αρμένιοι δραστηριοποιούνταν στο χώρο του εμπορίου, μάλιστα δε η λέξη γανουτίν (κατάστημα) και χανουτάρης (καταστηματάρχης) εισήλθε στην κυπριακή διάλεκτο από τα Αρμένικα. Ωστόσο, την ευημερία αυτή ανέκοψε η σκληρή και διεφθαρμένη Βενετική διοίκηση και οι υπέρκομοι φόροι. Ο Τουρνανικός δεσποτισμός, σε συνδυασμό με αντίξοες συνθήκες (ανομιμίες, επιδημίες, λιμοί, πλημμύρες, σεισμοί κτλ.), προκάλεσαν αξιοσημείωτη μείωση στον πληθυσμό όλου του νησιού.

* Εκπρόσωπος Τύπου του Εκπαιδευτικού Υπουργείου στην Βουλή κ. Βαρθέτος Μαχτεσιάν

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

[Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ - Τ.Θ.21836, CY 1513, Λευκωσία | mail@simerini.com]

Ευθύνες του συνδικαλιστικού κινήματος

Η Π Ο Α Σ μαζί με όλες τις Συνδικαλιστικές Οργανώσεις πήρε μέρος στην πανσυνδικαλιστική σύσκεψη που έγινε στα Γραφεία της ΠΕΟ την Πέμπτη 26 Μαΐου 2010 και ενημερώθηκε, έστω και καθυστερημένα, για τα μέτρα που μελετά η Κυβέρνηση προς αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.

Η Ομοσπονδία μας έθεσε επανειλημμένα το θέμα της συμμετοχής όλων των Συνδικαλιστικών Οργανώσεων στον κοινωνικό διάλογο, ιδιαίτερα για τόσο σοβαρά θέματα, χωρίς αποκλεισμούς και σκοπιμότητες και είναι το πρώτο που οφείλει το Συνδικαλιστικό Κίνημα να συνειδητοποιήσει και εφαρμόσει.

Η ΠΟΑΣ επανέλαβε προς την πανσυνδικαλιστική σύσκεψη την εισήγησή της για την αναγκαιότητα δημιουργίας ενός μόνιμου Συνδικαλιστικού Φορέα, στον οποίο να μετέχουν ή να εκπροσωπούνται όλες οι Συνδικαλιστικές Οργανώσεις.

Δεν τρέφουμε αυταπάτες ότι θα γίνει κάτι τέτοιο. Γιατί οι μεγάλες Συνδικαλιστικές Οργανώσεις δεν το επιθυμούν για δικούς τους λόγους.

Έχουν συνηθίσει να αντιμετωπίζουν περιστασιακά τα θέματα και να συγκαλούν πανσυνδικαλιστικές συσκέψεις όποτε αυτοί κρίνουν σκόπιμο και αναγκαίο ή για να απουδροτήσουν πιθανές αντιδράσεις από κάποιες Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, όπως συνέβη με την τελευταία Πανσυνδικαλιστική, όπου κάποιος απείλησαν με τη λήψη μέτρων λόγω του αποκλεισμού τους από τον κοινωνικό διάλογο και δήλωναν ότι δεν θα τους δεσμεύει οτιδήποτε συμφωνηθεί εν τη απουσία τους.

Οι καιροί είναι δύσκολοι και δυσκολότερα θα είναι τα πράγματα στο άμεσο μέλλον. Εάν το Συνδικαλιστικό Κίνημα και κυρίως οι ηγεσίες των μεγάλων Συντεχνιών δεν κατανοήσουν το αυτονόητο, δηλαδή την αναγκαιότητα δημιουργίας ενός μόνιμου φορέα, θα υπάρχουν συνεχώς προβλήματα τόσο στην αποτελεσματικότητα και στην εκτέλεση των

Τεχνικό στρατηγικό βάθος

ΜΕΣΩ του Νεοθωμανισμού, η Τουρκία προσπαθεί να δημιουργήσει εντυπώσεις με την κατασκευή ενός τεχνικού στρατηγικού βάθους. Η ιδέα βασίζεται μεταξύ άλλων στις τουρκόφωνες οντότητες της Ασίας. Κι επειδή δεν εξετάζουμε τις λεπτομέρειες της περιοχής, νομίζουμε ότι στέκει δίχως να αντιληφθούμε ότι αυτό

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΛΥΤΕΠΟΥ

το δόγμα καταρρέει με την ύπαρξη των αραβόφωνων του Ιράκ και των ινδο-ευρωπαϊκών της Περσίας. Σε αυτό το τριπλό σημείο επαφής πρέπει να προσθέσουμε και την ύπαρξη των Κουρδών, που δεν επιτρέπουν για δεύτερη φορά τη συνεκτικότητα του λεγόμενου τουρκικού κόσμου. Η μελέτη του χάρτη της περιοχής είναι καθοριστική. Κι αποδεικνύει ότι δεν υπάρχει ουσιαστικά χώρος για στρατηγικό βάθος. Εκτός, βέβαια, αν η Τουρκία νομίζει ότι μπορεί να κατακτήσει τους αραβικούς και περσικούς κόμους. Με αυτόν τον τρόπο αντιλαμβανόμαστε την τεχνική οντότητα του τουρκικού επιχειρήματος. Αυτό σημαίνει, επιπλέον, ότι έχει ανάγκη να πιστέψει αυτό το νέο δόγμα, ακόμα κι αν δεν στέκει όχι μόνο γεωστρατηγικά, αλλά και γλωσσικά. Με άλλα λόγια, η δημιουργία εντυ-

πώσεων δεν έχει βάθος, αλλά μπορεί να επηρεάσει ειδικά αυτούς που το θέλουν ούτως ή άλλως. Όταν εξετάζουμε αποκλειστικά την Τουρκία μέσω του Αιγαίου, η έννοια του στρατηγικού βάθους φοβίζει. Διότι πιστεύουμε ότι το Αιγαίο είναι εύλωτο και δεν υπάρχει για μας στρατηγικός στόχος πιο βαθιά. Αυτή η αντίληψη είναι όμως απλοϊκή. Διότι δεν βασίζεται στην πραγματικότητα. Ούτε το Αιγαίο είναι εύλωτο ούτε το στρατηγικό βάθος είναι ακρό. Εδώ κι αιώνες σκοντάφτει πάνω στο Αιγαίο και η στρατηγική του ευελξία. Από την άλλη, το τεχνικό στρατηγικό βάθος προσφέρει πραγματικές δυνατότητες μόνο στο διπλωματικό επίπεδο, όπου το δυνατό έχει νόημα και πράξη. Μόνο αν οι διπλωμάτες μας περιοριστούν στην ιστορική διπλωματία, δεν θα πέσουν σε αυτήν την παγίδα. Όλοι ξέρουμε την έκφραση: Μία εικόνα, χίλιες λέξεις, αλλά δεν συνειδητοποιούμε την ισχύ του χάρτη και την αναλογία που δημιουργεί: Ένας χάρτης, χίλιες σκέψεις. Γι' αυτόν το λόγο είναι τόσο σημαντική η γεωστρατηγική. Διότι η ύπαρξή της είναι μία αντίσταση στα δόγματα. Επιπλέον, μέσω της τοποστρατηγικής μπορούμε να μετατρέψουμε αυτή την αντίσταση σε γνωστικό αντικείμενο, που δεν θα επηρεάζεται από τις τεχνικές πρακτικές της Τουρκίας.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΑΤΣΕΛΛΗΣ
Γενικός Γραμματέας ΠΟΑΣ